Antibioticavoorschriften in de eerstelijnszorg: vergelijking tussen de wachtdienst en de reguliere praktijk

Haio: van de Sande Lisa , KUL
Promotor: VAES Bert , KUL
Praktijkopleider: DE CONINCK Tom , MASUREEL Bert , PUTSEYS ANN , Verstraete Stefan

Context: Antibioticaresistentie is een groeiend wereldwijd probleem dat jaarlijks veel sterfgevallen veroorzaakt. De meeste antibioticavoorschriften worden gemaakt in de eerste lijn. De laatste jaren werden richtlijnen en specifieke indicatoren opgesteld om de kwaliteit van voorschrijven van antibiotica te verbeteren. Desondanks bleef het percentage patiënten die het juiste antibioticum kreeg tijdens de wachturen laag. Er werd echter minder onderzoek gedaan naar het verschil in voorschrijfgedrag binnen en buiten de wachtpost.

Onderzoeksvraag: Doel: Het doel was nagaan of er een verschil is in het percentage voorschriften tussen de wachtposten en de huisartsenpraktijk. In een tweede deel werd gepeild naar de redenen die Vlaamse huisartsen-in-opleiding hebben om al dan niet sneller antibiotica voor te schrijven en hoe dit probleem aangepakt zou kunnen worden.

Methode: Deze studie had een mixed method design. In het retrospectief onderzoek werd bij Vlaamse huisartsen het voorschrijfgedrag van antibiotica voor respiratoire en urinaire infecties bekeken, gebruik makend van gegevens van de databanken Intego (reguliere praktijkuren) en iCAREdata (tijdens de wachtdienst). Er werden geaggregeerde gegevens verzameld gebruik makend van de ICPC-2 en ATC-classificaties. Het antibioticagebruik werd geëvalueerd aan de hand van APQI-kwaliteitsindicatoren. Het kwalitatieve luik bestond uit semigestructureerde interviews die werden afgenomen bij Vlaamse huisartsen-in-opleiding (HAIO’s) die minstens één wacht hadden gedaan.

Resultaten: Het aantal voorschriften voor eender welk antibioticum was hoger tijdens de reguliere zorguren dan erbuiten. Dit verschil was statistisch significant voor alle ICPC-2 codes. Bij de voorkeursantibiotica was er voor alle resultaten een significant verschil met uitzondering van acute bronchitis/bronchiolitis. Er waren meer registraties tijdens de reguliere zorguren met uitzondering van otitis media. Quinolones werden statistisch significant meer voorgeschreven tijdens de reguliere zorguren met uitzondering van cystitis. Bij HAIO’s leefde de perceptie dat het antibioticavoorschrijfgedrag toeneemt tijdens de wachturen. De wachtdienst werd door HAIO's ervaren als een meer stresserende omgeving, gekenmerkt door een groot aantal patiënten, de beperkte diagnostische middelen, hoge werk- en tijdsdruk, vermoeidheid, verwachtingen van patiënten en het ontbreken van patiëntinformatie. Daarnaast leefde de perceptie dat er minder vaak een voorkeursantibioticum werd voorgeschreven op de wachtpost en vaker een breedspectrum antibioticum.

Conclusie: Er werd in de dagelijkse praktijk meer antibiotica voorgeschreven dan tijdens de wachtdienst. Dit stond in contrast met de perceptie van de HAIO’s, waar net het omgekeerde leefde. Voor bijna geen enkele indicatie werden de vooropgestelde APQI-percentages behaald. Met het gehanteerde studiedesign kon echter niet worden beoordeeld of deze voorschriften correct waren volgens de richtlijnen.